

Project Ouderbetrokkenheid

Sterke SCH'ouders

Scholen en ouders maken samen school.

LEUVEN

Sterke SCH'ouders

Scholen en ouders maken samen school.
voor de basisscholen in Leuven

Colofon

Ontwikkeling en coördinatie

Stad Leuven afdeling Onderwijs en Scholen
Karin Jacobs

Inhoudelijke ondersteuning

- Alle zorgcoördinatoren van de Leuvense basisscholen en de externe partners van het zorgcoördinatorenoverleg (VCLB, CLB GO!, OCMW, Riso Vlaams-Brabant, LOP Leuven)
- Afdeling Onderwijs en scholen van de stad Leuven
- Changemaker Minderhedenforum: Itsen Gonzalez
- Dienst Diversiteit en Gelijke Kansen van de stad Leuven
- eCOB: Ann Staes en Veerle Vyverman
- KHLeuven Lerarenopleiding, onderzoek PASO Partnerschappen Scholen - Ouders: Lijne Vloeberghs
- LOP Leuven: Barbara Janssens
- Pedagogische begeleidingsdiensten: Hilde Vandeurzen van het GO! en Mieke Van Vlasselaere van het VSKO.

Met dank aan de Leuvense basisscholen voor de voorbeelden en hun advies.
De foto's komen van: Don Bosco Groenveld, Windekind, Sint-Jan, De Zevensprong en Sint-Norbertus.

Met dank aan:
Hilaire Dolfeyn, Tessa Verschure

Taalkundig nagelezen door:
Erik Dams

Vormgeving en druk:
Swinen Printing

Verantwoordelijke uitgever:
Schepen van onderwijs Mohamed Ridouani

Oorsprong titel *Sterke SCH'ouders*: naar een voorbeeld van de oudervereniging 'SCHOULDERS' van De Musica-Antwerpen, een oudervriendelijke school.

inhoudstafel

voorwoord	7	3 Drempels	45
1 Ouderbetrokkenheid	11	1. Relationale drempels	46
Wat is ouderbetrokkenheid?	12	2. Informatieele drempels	48
In welke domeinen kan een school aan ouderbetrokkenheid bouwen?	13	3. Situationele drempels	50
Het positieve effect van ouderbetrokkenheid	14	4. Sociaal-culturele drempels	52
Wat verwacht je van elkaar?	15	5. Contextuele drempels	54
Welke school wil je voor ouders zijn?	16	4 Goede communicatie	56
Wat zijn de voorwaarden van ouderbetrokkenheid?	17	Communicatie in de praktijk	56
Wie is verantwoordelijk?	18	Concrete ondersteuning in communicatie met ouders	61
De visie op ouderbetrokkenheid in een notendop	24	5 Inspiratie - Concreet materiaal	62
2 Actieplan	25	1. Inhoudelijke ondersteuning	62
1. PLAN-fase	27	2. Interessante websites	68
2. DO-fase	40	3. Financiële ondersteuning	69
3. CHECK-fase	41	6 Bibliografie	70
4. ACT-fase	43	7 Bijlagen	74

Symbolen

aandachtspunt

kernidee

actie

doen

Lijst van afkortingen

CLB:	Centrum voor leerlingenbegeleiding
eCOB:	expertisecentrum Cel Ouderbetrokkenheid
GO! Ouders:	Ouderkoepel van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
GOK-beleid:	het beleid van gelijke onderwijskansen in een school
KMI:	Kruispunt Migratie-Integratie vzw
KOOGO:	Koepel van Ouderverenigingen van het Officieel Gesubsidieerd Onderwijs
LOP:	Lokaal Overleg Platform
PDCA:	Plan, Do, Check, Act
VCOV:	Vlaamse Confederatie van Ouders en Ouderverenigingen

Ouders en school dichter bij elkaar

Door te investeren in ouderbetrokkenheid, investeer je in de schoolcarrière van kinderen en gelijke onderwijskansen. Deze brochure helpt je om in je school een beleid rond ouderbetrokkenheid uit te bouwen.

Met heldere en concrete **doelen**.
Met stappen om in **actie** te schieten.

En met online ook nog een massa **inspiratie** dankzij voorbeelden die tonen hoe onze basisscholen de ouderbetrokkenheid versterken.

De samenstellers zochten naar ervaringen van scholen, diensten en steden. Ze verzamelden voorbeelden van projecten. En ze haalden inzichten uit Belgische en Nederlandse handboeken.

Nu is het aan jou. Misschien ben je net met goede moed de schoolwereld ingestapt? Of ben je een ervaren leerkracht met vele jaren op de onderwijsteller? Haal uit *Sterke SCH'ouders* wat jou kan helpen om de ouderbetrokkenheid op jouw school te bevorderen.

Samen brengen we ouders en school dichter bij elkaar.

Mohamed Ridouani
Schepen van onderwijs stad Leuven

Waarom Sterke SCH'ouders?

Voor scholen is het dikwijls een zoektocht. Hoe ga je om met ouders? Wat als je de meest kwetsbare ouders niet bereikt?

Er zijn extra inspanningen nodig, andere manieren van werken en communiceren en overleg met andere organisaties.

Bovendien verschillen scholen: directies, leerkrachten, leerlingen en ouders zijn uniek en hebben hun eigen context.

Daarom is een uitgebouwde ouderwerking nuttig:

- Ouders krijgen meer inzicht in wat op school gebeurt.
- De school krijgt meer inzicht in het kind en zijn omgeving.
- Kinderen en ouders voelen zich beter thuis op school: de drempel wordt verlaagd.

Wat is het doel van Sterke SCH'ouders?

- De samenwerking tussen school en ouders bevorderen.
- Inzicht bieden in ouderbetrokkenheid: de drempels en de mogelijkheden.
- Een plan van aanpak schetsen.
- Inspireren door initiatieven van de Leuvense scholen te bundelen.
- Ervaringen vastleggen en uitwisselen zowel binnen het schoolteam als tussen Leuvense scholen en hun externe partners.

Wat begrijpen we onder ...?

School

Het team van leerkrachten, directie, ondersteunend personeel, opvoeders, zorgcoördinatoren en iedereen die binnen en buiten de school meewerkt.

Ouders

Iedere volwassene die instaat voor de zorg, opvoeding en ontwikkeling van een kind buiten de school en in de vrije tijd van het kind. Het gaat dus over een voogd, ouder of grootouder, een opvoeder (in een instelling) of zelfs een buur of andere betrokkene.

Je hebt ouders die zeer mondig zijn en vragen stellen. Anderen zijn niet even mondig. Sommigen hebben een achterstand in de ervaring met ons Vlaamse onderwijssysteem. Er zijn ook ouders die een beperkte kennis van onze taal hebben, wat soms drempelverhogend kan zijn.

Kind

We spreken over 'kinderen' of 'leerlingen' die al lerend hun eigen weg gaan en daarbij ondersteuning krijgen van de volwassenen rond hen.

1

OUDERBETROKKENHEID

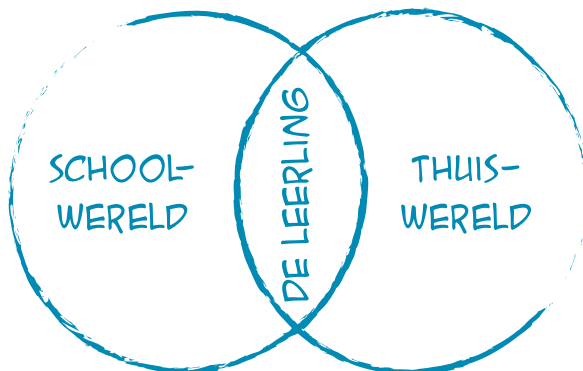
Wat is ouderbetrokkenheid?

Ouderbetrokkenheid is de samenwerking en communicatie tussen de school van het kind en de ouders in de breedste zin van het woord.

Die betrokkenheid is vooral een attitude en ze begint thuis. Ze kan groeien van mee-leven naar mee-weten, mee-helpen, mee-denken tot mee-bepalen op school.

De Amerikaanse sociologe Joyce Epstein doet al jaren intensief praktijkonderzoek naar manieren waarop scholen ouders kunnen betrekken. Zij bekijkt de samenwerking tussen school en ouders als een partnerschap waarin de leerling de spilfiguur is.

Haar stelling: als school en ouders partners zijn, bevordert dat zowel de leerprestaties als het welbevinden van de leerling. Haar theorie is samen te vatten in één beeld, de 'overlapping spheres of influence':

In welke domeinen kan een school aan ouderbetrokkenheid bouwen?

Om haar theorie om te zetten in de praktijk, gaat Epstein uit van een kader met 6 verschillende domeinen waarbinnen een school acties kan opzetten:

- **communicatie:** de wederzijdse communicatie tussen school en gezin bevorderen,
- **thuisleren:** ouders ertoe aanzetten hun kind te ondersteunen bij het huiswerk,
- **opvoeding:** gezinnen ondersteunen in hun vragen rond opvoeding in het algemeen,
- **vrijwilligerwerk:** ouders als vrijwilligers bij de school betrekken, op verschillende momenten en locaties,
- **beslissingen nemen:** ouders betrekken bij beslissingen op school,
- **samenwerken met de ruimere omgeving van de school:** contacten leggen en de ouders erbij betrekken.

Geen enkele ouder is in alle domeinen betrokken bij de school. Toch maakt Joyce Epstein zich sterk dat als een school erin slaagt in elk van deze domeinen een actie op te zetten, na verloop van tijd iedere ouder betrokken is.

De acties moeten wel een **gemeenschappelijk doel** hebben. Ouders betrekken alléén maar om ze te betrekken werkt niet.

Ouderbetrokkenheid bevat elke vorm van bezorgdheid om, interesse in en ondersteuning van het eigen kind.

Ouderparticipatie maakt ouderbetrokkenheid zichtbaar en overstijgt het belang van het eigen kind. Ouderbetrokkenheid is een voorwaarde tot ouderparticipatie, waarbij het engagement van ouders duidelijk zichtbaar wordt doordat ze actief deelnemen aan wat er op school gebeurt.

Het positieve effect van ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid heeft een positief effect op de leerprestaties van **kinderen**, want ze:

- functioneren beter binnen de school op sociaal vlak,
- functioneren ook cognitief beter,
- presteren sterker op school en hebben een betere werkhouding.

Dit geldt voor leerlingen van alle leeftijden uit gezinnen van alle economische achtergronden, culturele achtergronden en opleidingsniveaus.

Daarnaast betekent ouderbetrokkenheid ook een meerwaarde voor **de ouders**. Zij bekijken de school positiever en ondersteunen het onderwijs.

Leerkrachten krijgen een betere kijk op de context van het kind. Ze kunnen op maat werken en gedragingen begrijpen. Zodat ze een klas begeleiden waarin leerlingen elkaar naar een hoger niveau tillen.

Een positieve houding vanuit de school naar ouders en de thuisomgeving heeft een positief effect op het schoolklimaat.

De werking rond ouderbetrokkenheid past binnen de brede maatschappelijke opdracht van een school.

Wat verwacht je van elkaar?

Het is goed als ouders en school duidelijk weten wat ze van elkaar verwachten:

- **pedagogisch:** stem opvoedend denken en pedagogisch handelen op elkaar af,
- **organisatorisch:** optimaliseer de rol van de school als organisatie en gemeenschap,
- **democratisch:** laat ouders met de school meedenken en beslissen over het beleid, leg de ouders verantwoording af over de werking, leer elkaar aanvaarden en bevorder de dialoog,
- **maatschappelijk:** veranker de school binnen de wijk, de buurt, het dorp of de stad.

Welke school wil je voor ouders zijn?

Dat hangt af van de vraag welke school je voor ouders *kan* zijn.

Bepaal aan de hand van de volgende **vijf schooltypes** wat voor je school je bent. Beschouw elk schooltype als een fase in de schoolontwikkeling: elke volgende fase bevat ook elementen uit de eerdere fasen.

- 1. Informatiegericht:** de school verstrekt de juiste informatie aan de ouders. Ze stelt nauwelijks eisen aan ouders, omdat actieve ouderbetrokkenheid nog amper vorm heeft gekregen.
- 2. Structuurgericht:** de school verstrekt de juiste informatie en biedt duidelijke structuren. Ze hecht er waarde aan duidelijkheid te geven aan ouders. De taken en verantwoordelijkheden van school en ouders liggen vast. Ouders weten bij wie ze waarvoor moeten zijn op school.
- 3. Relatiegericht:** de school verstrekt niet alleen de juiste informatie en biedt duidelijke structuren, maar ze richt zich ook op de relatie met de ouders. De school investeert veel in het opbouwen en onderhouden van sociale relaties met ouders. Ze wil problemen voorkomen en oplossen.
- 4. Samenwerkingsgericht:** de school verstrekt de juiste informatie, biedt duidelijke structuren en heeft een goede relatie met de ouders. Ze investeert in een optimale betrokkenheid van de ouders. De school ziet en ervaart ouders als een belangrijke partner.
- 5. Innovatiegericht:** de school wil samen met de ouders het onderwijs en de school innoveren. Ze verstrekt de juiste informatie, creëert heldere structuren, onderhoudt en investeert in een goede relatie met ouders. School en ouders zien elkaar als partners met gedeelde verantwoordelijkheid in het proces van continue schoolverbetering.

Wat zijn de voorwaarden van ouderbetrokkenheid?

Een goede **communicatie** tussen ouders en school is de basisvoorwaarde. De **wederzijdse betrokkenheid** uit zich in **respect** en **openheid**.

- Stimuleer ouders en leerkrachten tot betrokkenheid.
- Communiceer met de ouders, formeel en informeel, mondeling en schriftelijk.
- Sta stil bij de eigenheid en de omgeving van de school.
- Toon interesse in de verschillende culturen, waarden en normen.
- Werk aan een cultuur waarin iedereen – kind én volwassene – zich welkom voelt op school.
- Bepaal en communiceer je visie op ouderbetrokkenheid.
- Professionaliseer kennis, inzichten en vaardigheden van de leerkrachten.

Wie is verantwoordelijk?

Om een krachtige samenwerking tot stand te brengen zijn zowel school als ouders verantwoordelijk:

- **Ouders** hebben de eindverantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kind.
- De **school** heeft de eindverantwoordelijkheid voor de inrichting en de kwaliteit van het onderwijs en de opvoeding op school.

School en ouders zijn evenwaardige partners, hoewel de professionele partner (de school) het initiatief neemt om de samenwerking mogelijk te maken. De school vertrekt vanuit een positieve houding en staat in voor de communicatie.

- Ook **leerlingen** kunnen – afgestemd op hun leeftijd – steeds meer verantwoordelijkheid krijgen en dragen.
- De **ouderkoepels** hebben als kerntaak te werken rond ouderbetrokkenheid op school:
 - GO!-ouders: gemeenschapsonderwijs,
 - KOOGO: onderwijs van steden, gemeenten en provincies,
 - VCOV: vrij onderwijs.
- Het **expertisecentrum** Ouderbetrokkenheid (eCOB) is een netoverstijgend samenwerkingsverband tussen de drie ouderkoepels. Het ontwikkelt expertise en materialen rond ouderbetrokkenheid. Een voorbeeld is de kijkwijzer 'Participatiehuis'. Zie pagina 20.
- De **Vlaamse overheid** legt de kaders vast voor het middenveld en het werkveld. Deze kaders bepalen sterk de werking van scholen en andere omliggende of samenwerkende organisaties. Ze hebben ook invloed op het ouderbeleid van de school door de uitbreiding van het schoolreglement met de engagementsverklaring tussen school en ouders, het participatiedecreet en het gelijke-onderwijskansendecreet.

Participatiehuis van het eCOB

Het Participatiehuis brengt de ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie op school **in beeld**. Dit werkinstrument kadert de bestaande initiatieven. Tegelijk kan het de aandacht vestigen op mogelijke **werkpunten**. De vorm van het schema maakt duidelijk dat er van een hiërarchie geen sprake kan zijn.

Voor het eCOB sluit het Participatiehuis het meest aan bij een **laagdrempelige en praktische benadering** van ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie. Dit model hecht belang aan het **mee**-realiseren van ouderbetrokkenheid in een open school.

- Het **wederzijds vertrouwen** vormt het fundament voor de drie actoren in een school: de ouder(s), de leerling en de school.
- De **vijf bouwstenen** (samen, open, constructief, gelijkwaardig en respectvol) zijn noodzakelijk voor de **interactie met elkaar**.
- De muren van het Participatiehuis bakenen de verschillende kamers af voor de **wisselwerking tussen de verschillende actoren** op een school.

Meer uitleg en voorbeelden per niveau:
www.ouderbetrokkenheid.be

Participatiehuis

	Mee- leven	Mee- weten	Mee- helpen	Mee- denken	Mee- bepalen
Ouderwerking De school	BETROKKENHEID	 Ouders maken mee school		 waar ouders samen scholen	PARTICIPATIE
Ouderwerking Alle ouders					
Ouder De klas/school					
Ouder Kind(eren)					
SAMEN	OPEN	GELIJKWAARDIG	CONSTRUCTIEF	RESPECTVOL	
   Ouders maken mee school waar ouders samen scholen					

De 7 dimensies van ouderbetrokkenheid van KMI

Het Kruispunt Migratie-Integratie is een onafhankelijke organisatie die migratie, integratie en etnisch-culturele diversiteit onderzoekt. Ze ontwikkelde de 7 dimensies van ouderbetrokkenheid, een denkkader dat ruimer gaat dan school en ouders alleen.

Het concept 'gedrag van ouders' vormt in dit model maar twee van de zeven dimensies:

1. **gedragsdimensie**: hoe zet de ouder zijn betrokkenheid om in concreet waarneembaar gedrag?
2. **tijdsdimensie**: hoeveel tijd besteedt een ouder aan school?

Het model gaat ook na:

3. **kennisdimensie**: wat **weet** de ouder over onderwijs, in het algemeen en specifiek over de klas van het kind?
4. **emotionele dimensie**: welke **gevoelens** heeft de ouder in de relatie tot de school en omgekeerd?
5. **rationele dimensie**: welke **overwegingen** bepalen of ouders zich inzetten voor het onderwijs van hun kind?
6. **overtuigingsdimensie**: in welke mate is de ouder ervan **overtuigd** dat hij een rol kan spelen in de schoolloopbaan van zijn kind?
7. **competentiedimensie**: in welke mate voelt de ouder zich **competent** om zijn kind te ondersteunen?

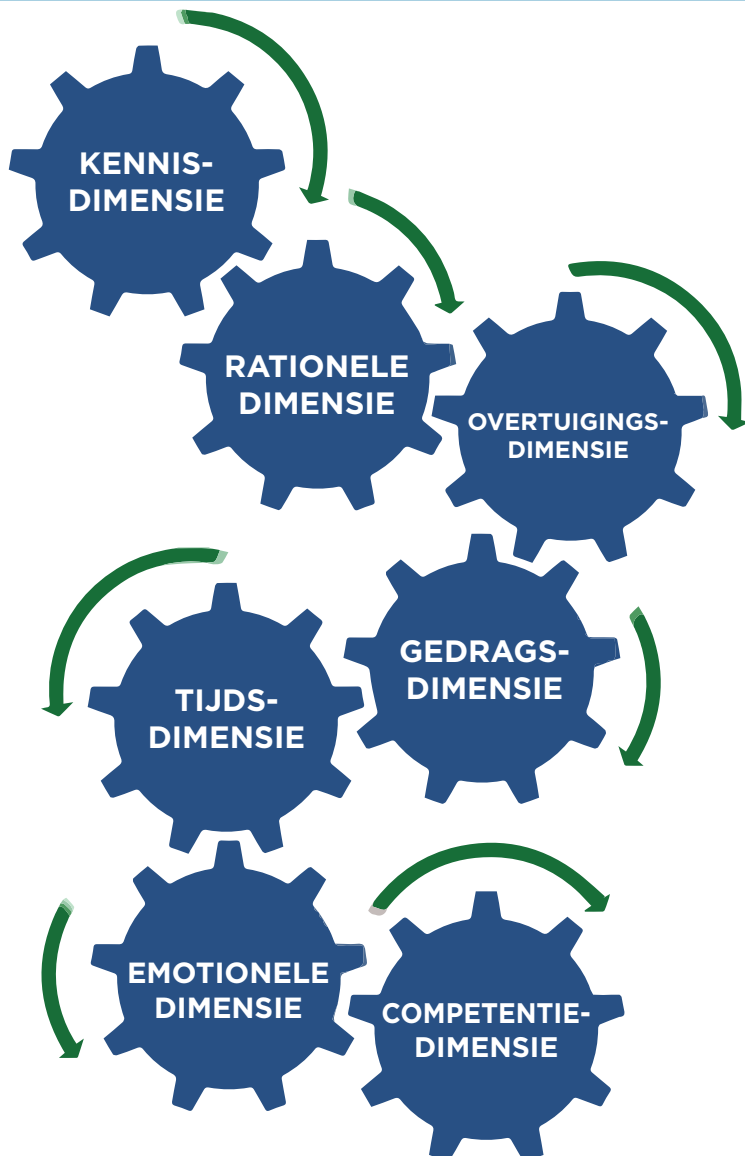
Dit geeft een genuanceerder en vollediger beeld van de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van hun kind.

Om een goede ouderbetrokkenheid te realiseren, is het belangrijk dat ook de **school** betrokken is bij de ouders van haar leerlingen. Ouderbetrokkenheid is nu eenmaal een wederzijds begrip. Draai daarom de 7 dimensies ook eens om.

Meer uitleg en voorbeelden vind je op:
<http://www.kruispuntmi.be/thema/gelijke-onderwijskansen/ouderbetrokkenheid>

OUDERBETROKKENHEID

De visie op ouderbetrokkenheid in een notendop

Ouderbetrokkenheid ...

- bevordert onderwijskansen, leerkansen, leerresultaten en vertrouwen van ieder kind,
- versterkt de klas- en schoolwerking en optimaliseert de schoolwerking,
- stemt het pedagogisch klimaat thuis en op school beter op elkaar af,
- bevordert de democratische ingesteldheid en werkt aan een realistische weerspiegeling van onze samenleving,
- verhoogt het wederzijdse vertrouwen en de goede communicatie tussen school en ouders,
- geeft ouders een positieve kijk op het belang van de school en het onderwijs, en overtuigt hen om een rol te spelen in de schoolloopbaan van hun kind,
- geeft ouders meer zicht op en ondersteuning in het opnemen van verantwoordelijkheid in de opvoeding van hun kind,
- doet je school groeien van een informerende school naar een innoverende school.

2

ACTIEPLAN

Een actieplan voor ouderbetrokkenheid

Dit plan baseert zich voor zijn aanpak op de vier fasen 'plan, do, check, act', kortweg PDCA. Deze kwaliteitscirkel van Deming is algemeen bekend (ook in het onderwijs) als hulpmiddel om een project of activiteit planmatig en doelgericht aan te pakken.

Deming ontwikkelde zijn kwaliteitscirkel als creatief hulpmiddel om de kwaliteit te verhogen en problemen op te lossen:

- **PLAN:** kijk naar wat je nu doet, maak keuzes en stel een actieplan op aan de hand van de gekozen effecten en resultaten.
- **DO:** voer de activiteiten uit.
- **CHECK:** evalueer het proces en ga na of de vooropgestelde effecten bereikt zijn.
- **ACT:** borg wat goed ging en stuur bij wat nog niet naar wens verlopen is.

De precieze invulling van deze fasen zal in elke school verschillen. Het gaat er vooral om de keuze voor ouderbetrokkenheid, beleid en acties bewust te sturen: vanuit een plan en een visie en vooral ... samen.

1. PLAN-fase

1.1. Motiveer je keuze voor ouderbetrokkenheid

Je stelt de nood vast om te investeren in ouderbetrokkenheid. Je zoekt de behoeftes en de kansen uit die deze nood scherper maken. Je kiest ervoor te investeren in de kennis en kunde van het team om de relatie tussen school en ouders te versterken.

‘Waarom willen we werken aan ouderbetrokkenheid?’
Dikwijls loopt men vast in de zoektocht van wat en hoe, en raakt het waarom verloren. Het wat en hoe zijn veel concreter en genieten meestal de voorkeur om aan de slag te gaan. Het waarom geeft de richting aan.

De school onderzoekt het belang van ouderbetrokkenheid en maakt de **keuze voor een integraal actieplan**. Stel jezelf de vragen:

1. Kennen wij als schoolmakers de **waarde** van ouderbetrokkenheid? Kennen wij de waarde van de **nood** aan ouderbetrokkenheid?
2. Is er behoefte en een **draagvlak** binnen het schoolteam om actief aan ouderbetrokkenheid te werken?
Dit is van essentieel belang.
3. Zijn er **middelen** en is er **tijd** beschikbaar om aan ouderbetrokkenheid te werken? Kunnen er **mensen** zich engageren om hierin te investeren? Is er een ouderwerking en zijn ze bereid er samen hun schouders onder te zetten? Welke mogelijkheden tot financiële ondersteuning zijn er intern en extern?

Wie trekt dit?

Directie, zorgcoördinator, leerkrachten en ouderraad. Zij zijn alert voor signalen vanuit verschillende kanalen. Zij onderzoeken of het waardevol is te investeren in ouderbetrokkenheid.

Werkvormen

Op school worden veel goede initiatieven genomen. Soms zijn er ook initiatieven of activiteiten die in het begin hun effect hadden, maar ondertussen hun glans hebben verloren. Daarom kan het interessant zijn terug te gaan naar de essentie van de waarom-vraag.

Waarom werk je aan ouderbetrokkenheid?

Waarom doe je wat je doet?

De gouden cirkel doet je stilstaan bij het waarom, wat en hoe van een keuze.

DE GOUDEN CIRKEL

Waarom?

Dit is de kern van de gouden cirkel. Waarom doe je wat je doet? Hier gaat het om het achterliggende doel, de oorzaak of het geloof in je keuze van het thema. Stel je dus eerst de vraag 'Waarom?' Zo kan je beter aangeven waarom je in ouderbetrokkenheid wil investeren en wat je ermee wil bereiken.

Vul met alle betrokkenen de drie cirkels in. Je kunt ook de groep opdelen in drieën en vragen respectievelijk vanuit het kind, de ouder en de school/leerkrachten te vertrekken.

Ook al heb jij al een beeld van het bepaalde doel, jouw beeld zal niet identiek zijn aan het beeld van de anderen. Door de bovenstaande oefening te doen, staat iedereen stil bij zijn motivatie, behoefte en kennis rond ouderbetrokkenheid en de betekenis ervan voor elke betrokkene. Door ideeën uit te wisselen zullen de deelnemers zich beter op elkaar afstemmen. De antwoorden worden steeds meer gedragen door een grotere groep.

Nog meer werkvormen over de waarom-vraag:
<http://www.diversiteitinactie.be/oefeningen/communicatie-met-ouders/waarom-ouderbetrokkenheid>

Hoe?

Deze vraag is al lastiger te beantwoorden. Welke specifieke strategie onderneem je om het waarom te realiseren? Dat hangt af van de verwachtingen. Zodra je de antwoorden kent, heb je een startpunt.

Gebruik hiervoor ondersteunende vragen uit het model van de 7 dimensies van ouderbetrokkenheid van het KMI:

- Wat verwachten **ouders** van de school om hun betrokkenheid te ondersteunen?
- Wat verwacht **de school** van de ouders om hun betrokkenheid te ondersteunen? Wat is een minimale betrokkenheid en is die haalbaar?
- Wat verwachten **de leerkrachten** van de ouders om hun betrokkenheid te ondersteunen? En omgekeerd.
- Wat verwachten **de leerlingen** van de school om hun betrokkenheid te ondersteunen? En omgekeerd.

Eventueel ook:

- Wat verwachten **externe partners** van de school om hun betrokkenheid te ondersteunen? En omgekeerd.
- Waar staan **wij** voor **als school**?

Je kunt ook gebruikmaken van de kijkwijzer van het Participatiehuis van het eCOB zie pagina 20.

Wat?

De wat-vraag staat voor de vraag die meestal eenvoudig te beantwoorden is: wat doe je als school?

De wat-vraag van de gouden cirkel van ouderbetrokkenheid maak je concreet door een actieplan op te stellen. Zie 1.5. op pagina 37.

1.2. Stel een werkgroep samen

De taak van de werkgroep is het hele proces te ondersteunen, te dragen en over te brengen naar het hele team. Met aandacht voor de verschillende partners en betrokkenen. Met als doel dat het breed gedragen is.

Wie trekt dit?

Ga op zoek naar **gedreven mensen** die geloven in het waarom van ouderbetrokkenheid en er **samen** hun schouders onder willen zetten.

Vorm een werkgroep met vertegenwoordigers uit **diverse geledingen**, zoals een zorgcoördinator, een leerkracht uit de kleuterschool, een leerkracht uit de basisschool, leerlingen en één of meer ouders – eventueel uit de ouderwerking. **Eén persoon fungeert als kartrekker.**

Zorg voor een **enthousiaste groep** die durft creatief te denken en niet blijft hangen bij eerder opgedane ervaringen. Deze werkgroep moet het veranderingsproces kunnen sturen met leiderschap, geloofwaardigheid, communicatieve vaardigheden, autoriteit, analytische vaardigheden en urgentiebesef.

De initiatiefnemers van het project ouderbetrokkenheid kiezen of zij zelf blijven deelnemen aan deze praktijkgerichte werkgroep.

De werkgroep steekt enkele keren per jaar de koppen samen om:

- het actieplan en jaarplannen op te stellen,
- de uitvoering te ondersteunen,
- te communiceren,
- te evalueren,
- bij te stellen.

1.3. Breng de beginsituatie in kaart

Kijk naar alle bestaande initiatieven en creëer overzicht.

Wie trekt dit?

De **werkgroep** beschrijft sterktes en knelpunten van de school en wensen van leerlingen, ouders en leerkrachten. Daarna inventariseert ze de bestaande initiatieven rond ouderbetrokkenheid. Tot slot trekt ze **conclusies** uit het overzicht.

Maak hiervoor gebruik van de **Quickscan ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid thuis**. Zie bijlage 1.

Bijlage 2 is een **checklist van de huidige activiteiten**.

Vragen:

- Welke kansen zijn er om de betrokkenheid te vergroten?
- Hoe gaat het team om met ouders? Moet het team hierin geprofessionaliseerd worden?
- De 7 dimensies van ouderbetrokkenheid van het KMI kunnen hierin verduidelijking brengen. Zie bijlage 3, **Werkkader voor een krachtige samenwerking voor ouders en school**.

1.4. Bepaal de effecten

Bepaal zichtbare en meetbare effecten om te weten waar je naartoe wilt met ouderbetrokkenheid op school. Zo krijgt het schoolteam een helder beeld over de huidige samenwerking tussen school en ouders.

Dat beeld leidt tot een actieplan. Je ontwikkelt een strategie voor de verandering die je wilt doorvoeren.

Maak duidelijk wat je wilt behouden van de huidige situatie, hoe de toekomst verschilt van het verleden en hoe die toekomst gerealiseerd kan worden.

Na deze oefening is het doel en de strategie scherpgesteld: waar willen we over twee jaar staan?

Wie trekt dit?

Kernteam: zorg, directie, leerkrachten, ouders

Je kan ook steun vragen aan de pedagogische begeleider van je koepel of bij de desbetreffende ouderkoepel.

Werkvormen

Gebruik het kader van de 6 domeinen van Epstein waarmee de school acties kan opzetten (zie pagina 13). Vertrek van het gemeenschappelijke doel om zo gewenste effecten te bepalen op een termijn van 2 jaar.

- **Type 1. Opvoedkundige ondersteuning:** acties waarbij een school gezinnen ondersteunt om de thuisomgeving op zo'n manier aan te passen dat er ruimte komt om te leren. Hier horen ook acties thuis binnen de school waarbij scholen en leraren gezinssituaties beter gaan begrijpen.

Bv. De praatkaart waarmee ouders gestimuleerd worden met hun kleuter over de schooldag te praten.

Bv. Leraren krijgen nascholing rond kansarmoede.

- **Type 2. Communicatie:** acties om de wederzijdse communicatie tussen school en gezin te bevorderen.
 - Bv. Gebruik van pictogrammen op de brieven die mee naar huis gaan.
 - Bv. Opvang voorzien tijdens de oudercontacten, zodat ouders geen babysit hoeven te zoeken.

- **Type 3. Vrijwilligers:** acties om ouders als vrijwilligers op verschillende momenten en op verschillende locaties te betrekken.
 - Bv. Inschakelen van leesmoeders.
 - Bv. Een geleide activiteit organiseren tijdens de naschoolse opvang.

- **Type 4. Thuis leren:** ouders ondersteunen hun kind bij het huiswerk. De school voorziet interactieve huiswerkopdrachten.
 - Bv. Samenstellen van de familiestamboom.
 - Bv. Laten voorlezen van een tekst begripend lezen.

- **Type 5. Beslissingen nemen:** ouders betrekken bij beslissingen op school. Ouders ondersteunen om een actieve rol op te nemen in de ouderraad of in werkgroepen van de school.

- **Type 6. Samenwerken met de ruimere omgeving van de school:** de school legt contacten met de ruimere omgeving en betreft hier ook ouders bij.
 - Bv. De leerlingen bezoeken het rusthuis in de buurt, waar ook een ouder van een van de leerlingen werkt. Deze ouder geeft een rondleiding.

Bepaal eerst het **gemeenschappelijk doel**. Hier is een taak weggelegd voor het deelteam dat je samenstelt rond dit onderwerp.

Concreet voorbeeld

Een school wil graag meer kinderen aan het lezen krijgen (= **gemeenschappelijk doel**). Om dit doel te bereiken, wil ze ook ouders betrekken. Daarom bedenken ze **acties binnen de zes domeinen**.

Natuurlijk kan er niet met al deze acties gelijktijdig gestart worden. Hier heeft het team als taak: het opzetten van een **haalbare, realistische planning**.

De school van het voorbeeld vindt het belangrijk om eerst zoveel mogelijk ouders te overtuigen van het belang van voorlezen. Deze actie staat als eerste op de agenda en het deelteam ontwerpt verschillende activiteiten hiervoor, onder meer een info-avond over voorlezen, een filmpje op de website waarin verteld wordt over voorlezen, het voorleeskonijn dat een paar dagen aan de schoolpoort staat en ouders vrolijk vraagt om voor te lezen die avond, ...

In een volgende stap geeft elke leraar een voorleesopdracht mee als huiswerk. Het deelteam helpt mee na te denken over welke opdrachten dit kunnen zijn.

En zo gaat het verder gedurende een of twee schooljaren, tot er binnen elk van de zes domeinen acties ondernomen zijn.

De laatste stap van het deelteam bestaat eruit grondig te **evalueren** welke acties geslaagd zijn en welke minder.

Op basis van deze evaluaties kan je een volgend, gemeenschappelijk doel afbakenen. Hou bij de op te zetten acties rekening met de informatie uit de evaluatie.

Deze manier van werken is erg toegankelijk en zorgt voor een positieve dynamiek in je school. Ze heeft bewezen dat ze vruchten afwerpt.

1.5 Stel een actieplan op

Maak een plan op korte en lange termijn. Iets bereiken waar je trots op bent, doe je zelden alleen. Daarom is het belangrijk dat de werkgroep gemotiveerd is om als één team te communiceren en te handelen volgens het afgesproken plan.

Vul nu het actieplan in

Zie bijlage 4: **actieplan ouderbetrokkenheid**

Noteer in het actieplan welke effecten je binnen een gestelde periode voor het gemeenschappelijk doel beoogt. Zo kun je doeltreffend tussentijds evalueren en bijsturen.

Wie trekt dit?

De werkgroep stelt op basis van het projectplan en de inventarisatielijst een lange- en kortetermijnplanning op.

Hoe aanpakken?

- Schrijf de keuze van het **gemeenschappelijk doel** en zijn gewenste effecten uit volgens het actieplan in bijlage 4.
- Spreid acties over **minimaal 2 jaar**. Een doel kan niet bereikt worden op een half jaar of één semester.
- Probeer op het einde van 2 schooljaren **acties ondernomen te hebben binnen de 6 types** van ouderbetrokkenheid. Door acties binnen die 6 types te ondernemen, heb je een veel grotere kans dat je iedere ouder bereikt.

In dit kortetermijnplan worden de doelen geformuleerd volgens het SMART-principe. Bij lange-termijndoelen is dat niet altijd mogelijk.

Specifiek – zijn de doelen eenduidig?

Wat willen we bereiken?

Wie is erbij betrokken?

Waar gaan we het doen?

Wanneer gebeurt het?

Meetbaar – onder welke (meetbare/observeerbare) voorwaarden of vorm is het doel bereikt?

Welk meetsysteem, methode of procedure hanteren we om te bepalen in welke mate het doel op een bepaald moment bereikt is?

Acceptabel – zijn de doelen aanvaardbaar voor de doelgroep en de school?

Is er draagvlak voor wat we doen?

Is het in overeenstemming met het beleid en de doelstellingen van de school?

Zijn de betrokkenen bereid zich te verbinden aan de doelstelling?

Je kan het draagvlak vergroten door mensen actief te betrekken bij het kiezen en formuleren van de doelstelling.

Realistisch – is het doel haalbaar?

Is er een uitvoerbaar plan met aanvaardbare inspanningen?

Kunnen de betrokkenen de gevraagde resultaten daadwerkelijk beïnvloeden?

Hebben ze voldoende knowhow, capaciteit, middelen en bevoegdheden? Dit is belangrijk, want een onbereikbaar doel motiveert mensen niet.

Wie neemt definitieve beslissingen?

Tijdgebonden - wanneer (in de tijd) moet het doel bereikt zijn?

Wanneer beginnen we met de activiteiten?

Wanneer zijn we klaar?

Wanneer is het doel bereikt?

Wil je een langetermijnplan?

Kijk naar het schoolontwikkelingsmodel van De Vries in het *Handboek ouders in de school*.

2. DO-fase

2.1. Voer de gekozen acties uit

Maak ouderbetrokkenheid **concreet**.

De werkgroep bespreekt het actieplan met de partners (leerkrachten, ouders, ...) om de taakverdeling concreet te maken. De activiteiten worden volgens het actieplan uitgevoerd. De werkgroep ondersteunt, motiveert, voert eventueel mee uit of ziet toe op de uitvoering door de deelteams.

Genereer kortetermijnsuccessen: creëer zo snel mogelijk een aantal zichtbare, overtuigende successen en vier de winst. Dit maakt duidelijk waaraan je samen bouwt. Het motiveert om er verder de schouders mee onder te zetten en om erin te blijven geloven.

Hou het tempo haalbaar en realistisch. Blijf verandering doorvoeren totdat de visie is gerealiseerd, maar plan dit bewust.

Wie trekt dit?

Iedereen zoals in de planning werd bepaald, met ondersteuning en opvolging door de werkgroep.

3. CHECK-fase

3.1. Registreer

De ervaringen of signalen vanuit de activiteiten worden geregistreerd. Het gaat om zowel kwantitatieve gegevens (zoals het aantal deelnemers) als kwalitatieve gegevens: is het doel bereikt, hoe is de werkwijze bevallen, hoe waren de reacties van de leerlingen, ouders en leerkrachten, hoe was de sfeer?

Deel de resultaten en de vooruitgang met iedereen die erbij betrokken is of op de hoogte moet zijn.

Leer uit de verzamelde kwantitatieve en kwalitatieve gegevens.

Wie trekt dit?

De werkgroep

Hoe aanpakken?

Maak gebruik van bijlage 5: dit is een voorbeeld van een **registratieformulier** waarin ruimte is voorzien om een kwantitatieve en kwalitatieve registratie van het activiteiten- en jaarplan bij te houden.

3.2. Evalueer

Maak keuzes op basis van duidelijke feiten en de kwantitatieve en kwalitatieve gegevens om de actie in kwestie voort te zetten, bij te sturen of af te bouwen.

Wie trekt dit?

De werkgroep evalueert de activiteiten op basis van de registratiegegevens. Aan de hand van het projectplan met de gestelde doelen wordt zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve evaluatie uitgevoerd.

Vragen

Zijn de resultaten al dan niet behaald? Waarom wel/niet?

Wat waren de al bepaalde effecten van de acties?

Zijn die effecten bereikt?

Wat kunnen we hieruit concluderen?

Aan wie en hoe communiceren we dit?

Hoe aanpakken?

In bijlage 6 staan voorbeelden van **indicatoren** om de mate van ouderbetrokkenheid te toetsen bij zowel ouders als school.

4. ACT-fase

4.1. Borg of stuur bij

Leer uit de evaluatie van de acties.

Op deze manieren kunnen resultaten verkregen worden die elke partij tevreden stellen en motiveren om verder mee te bouwen.

Borg: Hou vast wat goed gaat en zorg ervoor dat deze resultaten blijven opleveren, totdat ze ingebed geraken.

Bewerk: Als hier aanleiding toe is, worden de activiteiten zelf en/of het actieplan bijgesteld of aangepast.

Wie trekt dit?

De werkgroep

Werkvorm

Behouden en borgen

Wat doen we al
en wat werkt?

Behouden en bewerken

Wat kan beter
mits aanpassing?

Bijvoegen

Wat missen we nog
in de aanpak?

Bannen

Wat doen we beter
niet (meer)?

4.2 Groei verder

Groei naar een innovatiegerichte school zoals omschreven op pagina 16. Je zult evolueren van ouderbetrokkenheid naar ouderparticipatie.

Creëer een systeem om vast te leggen wat je al verworven hebt.

Wie trekt dit?

De werkgroep

Hoe aanpakken?

Hiervoor kan je gebruik maken van het schoolontwikkelingsmodel van De Vries in het Handboek ouders in de school.

3

DREMPELS

Drempels die de ouderbetrokkenheid belemmeren

Er is een duidelijke visie op ouderbetrokkenheid en er is een concreet actieplan. Toch voel je dat er drempels zijn. Welke soorten drempels zijn er en hoe ga je ermee om?

1. Relationale drempels

Er is een groot verschil tussen het onderwijspersoneel en ouders: het niveau van opleiding en inkomen varieert en de leefwerelden en levensstijlen zijn anders. Daardoor is er een drempel om contact te leggen met iemand die heel andere referentiekaders heeft.

De drempelvrees kan **van beide kanten** komen. Een ouder die niet naar school durft, verschilt weinig van een zorgcoördinator die niet op huisbezoek durft. Een leerkracht die een gesprek met een ouder uitstelt omdat hij niet weet hoe eraan te beginnen, kampt met hetzelfde probleem als een ouder die afspraken met de leerkracht uitstelt omdat hij niet weet hoe hij het gesprek moet aangaan.

Probeer inzicht te krijgen in de oorzaken en sta stil bij je eigen oordeel. Leg contact vanuit je **eigen professionele neutrale houding**.

Contact leggen met de ouders op allerlei laagdrempelige manieren werkt effectief: de leerkracht leert de ouders kennen en krijgt inzicht in de werkelijke reden van het 'oudergedrag'. Je kunt dan werken aan een gezamenlijke oplossing afgestemd op het kind: een win-winsituatie door een beter contact en een betere afstemming van mogelijkheden voor beide partijen.

Ga op huisbezoek.

Concrete tips vind je in:
*Inspiratieboek. Communicatie
tussen ouders en school in
het kader van het Gelijke
Kansenbeleid' van het LOP
Basisonderwijs Menen.*
Gratis download op www.lop.be.

Etnisch-culturele verenigingen
kunnen een complementaire rol
spelen om contact met ouders
te leggen.

Kijk op

www.minderhedenforum.be
en neem contact op met
de projectmedewerker voor
Vlaams-Brabant.

Schakel het eCOB in

om het onthaalbeleid op
school te ondersteunen:
[http://www.ouderbetrokken-
heid.be/node/20](http://www.ouderbetrokkenheid.be/node/20).

Fabota heeft een spel
rond kansarmoede
ontwikkeld:
Uit de boot.

Speel dit spel
met je team om
kansarmoede
bespreekbaar en
herkenbaar te maken:
[www.lampeke.be/
spel-uit-boot](http://www.lampeke.be/spel-uit-boot).

2. Informatieve drempels

Met communicatie staat of valt de hele samenwerking tussen school en ouders.

Ouders willen informatie over:

- hun kind: 'Hoe doet mijn kind het?'
- het schoolbeleid voor hun kind (anti-pestbeleid, beleid over groepsgrootte, lessenrooster, ...)
- het algemene schoolbeleid (personeel, kwaliteit, ...)

De meeste ouders leggen de prioriteit bij de vraag 'hoe doet mijn kind het?' of 'hoe kan ik mijn kind thuis helpen met school?'

De leerkracht wil informatie over de thuissituatie van het kind om:

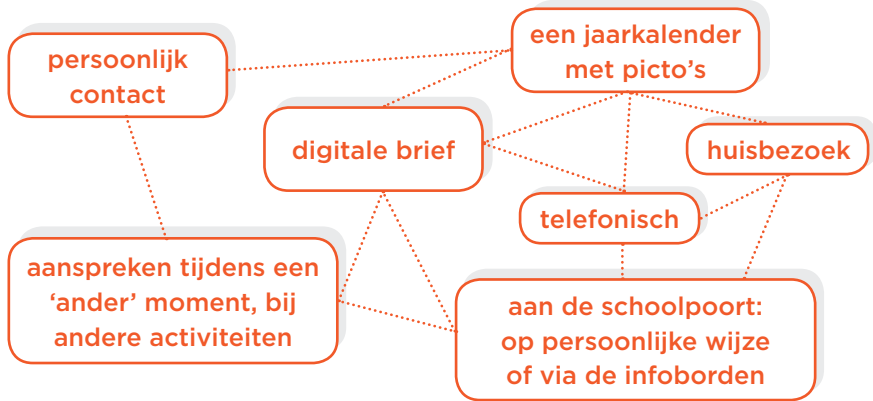
- samen met de ouder binnen de specifieke context te zoeken naar de meest rendabele oplossing voor een probleem,
- de leefwereld van het kind te begrijpen, te aanvaarden en in de klaspraktijk te integreren.

Risico's bij informatieoverdracht

- De informatie bereikt de ouders niet.
Bv. De leerling heeft de brief niet afgegeven, ouders kunnen niet op het internet, ze weten niet waar informatie te vinden of wie aan te spreken, ze weten niet dat de leerkracht verwacht dat ze boekentas en agenda dagelijks nakijken.
- De informatie is onvoldoende of onbegrijpbaar.
Bv. Contactgegevens ontbreken, er is te weinig uitleg bij belangrijke zaken en te veel vakjargon, de taalbarrière is te hoog.

Communiceer dezelfde boodschap via verschillende kanalen:

Gebruik het schoolreglement om aan ouders duidelijk te maken wat de school belangrijk vindt en welke gebruiken de school hanteert. Maak het schoolreglement concreet, eventueel met voorbeelden uit de dagelijkse praktijk.

Wijs ouders op het belang van het schoolreglement.

Bv. aan de hand van een ouderbabbel, klasreceptie, het WIN-WIN-spel (zie voorbeeld in deel B op je USB-stick)...

- **Zeg hoe je communiceert.**

Bv. 'De info vind je op het prikbord',
'Info voor ouders vind je in de ouderkast', ...

- **Gebruik de brochure** *Ik heb mijn kind vleugels gegeven*, de school moet het leren vliegen:
www.samenlevingsopbouw.be
(aanbod/downloads/thema-onderwijs).

- **Zeg de ouders** wie (directie, leerkracht, secretariaat, CLB) waarvoor verantwoordelijk is, wie er aangesproken kan worden bij problemen en hoe dit het best gebeurt (gewoon langskomen, een afspraak maken, telefonisch, ...). Veel Leuvense scholen maken gebruik van de Frigofiche. Zie pdf in deel B op je USB-stick. Een word-versie kan je opvragen via onderwijs@leuven.be en via LOP Leuven.
- **Gebruik het ondersteunende document van het CLB:**
Goede gesprekken bekeken door de bril van kwetsbare ouders. Een suggestielijst voor schoolteams en CLB-medewerkers.
Zie pdf in deel B op je USB-stick of op te vragen bij VCLB Leuven, contactgegevens vind je op pagina 63.

3. Situatiele drempels

Kinderopvang

- **Informele opvang** is soms moeilijk omdat het netwerk vrienden, familie en burens van sommige kansarme ouders klein kan zijn.
- **Formele opvang**, zoals een kinderopvang of een georganiseerde kinderopvang, is wegens financiële redenen vaak niet mogelijk. Soms zijn de openingsuren niet flexibel genoeg. Ook kan buitenstaanders toelaten in de thuis sfeer voor veel gezinnen in armoede een drempel zijn.

Vervoer

Kansarme ouders hebben zelden een eigen vervoermiddel. Ze zijn vaak aangewezen op het openbaar vervoer. Behalve de beperkingen in het aanbod (late uren, bepaalde locaties) is er het bijkomende probleem van prijs en informatie over de dienstregelingen.

Tijd

Een voltijdse baan betekent soms tijdsgebrek. Worden ouders ook overstelpt met andere problemen, dan hebben ze niet altijd niet de (mentale) ruimte om betrokken te zijn bij de school van de kinderen.

Geld

De wet zegt dat onderwijs gratis is onder 18 jaar. Maar veel ouders hebben het niet gemakkelijk om de schoolkosten van hun kinderen te betalen: schoolmateriaal, vervoer, schoolreizen, ... De impact hiervan belemmert vaak de betrokkenheid bij de school.

- **Zoek samen naar oplossingen op maat** bij het organiseren van activiteiten of oudercontacten. Informeer bij de inschrijving al over studietoelagen.
- Zorg bijvoorbeeld bij ouderactiviteiten voor **opvang van de kinderen op school**: een speelhoek, een spelotheek of ouders die in een beurtsysteem de kinderen oppassen.
- **Maak gebruik van de kostenwijzers**, ontwikkeld door de werkgroep kosten van het LOP: www.lop.be/LOP/ (Ga naar 'Leuven, Brochures')
- **Laat je inspireren** door een van de 33 tips van het 'Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen': www.lop.be/LOP/default.asp.

4. Sociaal-culturele drempels

Openheid

Elk gezin voedt op zijn eigen manier op. Er kunnen grote (cultuur) verschillen zijn: sommige ouders staan open voor informatie, advies of ondersteuning rond opvoeding, andere ouders niet.

Scholing

Kansarme ouders zijn vaak niet of laag geschoold. Sommigen verlaten de school terwijl ze onvoldoende kunnen lezen of schrijven. Daardoor kunnen ze hun kinderen maar beperkt ondersteunen. Voor ouders kan schaamte als gevolg van deze redenen een drempel zijn om naar een leerkracht te stappen.

Omgekeerd geldt dit ook voor de huidige generatie leerkrachten. Het is de eerste generatie leerkrachten die geconfronteerd wordt met ouders die langer gestudeerd hebben dan zichzelf. Dat kan de drempel bij de leerkrachten verhogen.

Een andere cultuur

Bij gezinnen met een andere achtergrond is het belangrijk om ermee rekening te houden dat zij een gewoontecultuur kunnen hebben die verschilt van onze Vlaamse schoolcultuur. Niet alleen wordt er een andere taal gebruikt, maar ook andere waarden en normen.

- Bepaal wat je schoolcultuur inhoudt. Bekijk dit kritisch door de bril van ouders. Kies welke zaken je zeker wilt meegeven aan ouders en welke zaken vereenvoudigd kunnen worden.
- **Verklein de kloof** door te investeren in betere kennis van en waardering voor de thuiscultuur van je leerlingen. Laat ouders vertellen over hun cultuur. Organiseer zoals op Sancta Maria basisschool een OKAN-kookavond, een KITS-uitstap, ... Zie pdf in deel B op je USB-stick of voorbeelden van de scholen op te vragen via onderwijs@leuven.be.
- **Teken op de muur een wereldbol** met verwijzingen naar wie van waar komt. Met extra info over het land van herkomst zoals de hoofdstad, vlag, taal en munt.
- **Maak gebruik van de 11 tips**
Haal het beste uit je multiculturele klas uit Klasse:
www.klasse.be/leraren/32175/haal-het-beste-uit-je-multiculturele-klas-11-tips/

5. Contextuele drempels

Schoolcultuur

Elke school heeft haar eigen cultuur. Normen, waarden, verwachtingen en doeleinden geven een schoolcultuur vorm, waardoor jouw school zich onderscheidt van andere scholen.

Context en historiek

Ook de context en de historiek van de school en haar omgeving zijn factoren die de leerlingenpopulatie bepalen. Zo zijn er 'selectiemechanismen' die ervoor zorgen dat bepaalde groepen worden afgestoten of net worden aangetrokken door een school.

Kamperen voor de schoolpoort om je kind te kunnen inschrijven, vaak een B-attest aan een zwakke presteerder geven, het verbod op hoofddoeken, de aankoop van dure materialen, een uniform, ... zijn hier enkele voorbeelden van.

Schoolteam

De instelling van het schoolteam heeft een zeer grote invloed op de samenwerking met ouders:

- Is er een open houding om samen te werken?
- Zijn de verwachtingen naar ouders eenduidig en gedragen door iedereen?
- (H)erkent de school bepaalde problemen, uitsluitingmechanismen, ... en is ze bereid uit te zoeken hoe hiermee om te gaan?
- In welke mate zoekt het schoolteam actief contact met ouders?
- Zijn er omgekeerde oudercontacten: het eerste oudercontact in de school is een gesprek met de ouders waarbij aan de ouders de vraag gesteld wordt: 'Wat moeten we weten over uw kind?'

Sta stil bij de volgende vragen:

- Welk imago heeft je school?
- Hoe is de sfeer in het team?
- Is de leerlingenpopulatie een afspiegeling van de buurt?
- Is je school betrokken op haar buurt, reikt de school verder dan haar muren?
- Hoe verloopt de samenwerking van de werkgroepen op school (intern en extern)?
- Hoe worden ouders betrokken bij je school?

Communicatie in de praktijk

Profileer je

- **Ontwikkel** op school de gewoonte om **positief** en met **vertrouwen** te spreken over de relatie tussen ouders en school. Zorg dat de relatie tussen gezin en school onderdeel wordt van de dagelijkse routine en cultuur op school. Bijvoorbeeld: maak tijdens teambesprekingen tijd vrij voor ouderbetrokkenheid, geslaagde acties en ideeën van buiten.
- **Creëer een uitnodigend schoolklimaat.** Breng op verschillende plaatsen in het schoolgebouw, ... beelden aan waarin alle gezinnen zich herkennen (foto's, kunstwerken, afbeeldingen). Richt je aandacht op het aanwakkeren van het gevoel: 'dit is onze school, wij horen hier thuis'.
- **Verzamel signalen van drempels** die leerkrachten zelf ervaren en opvangen van ouders. Spreek af wie/waar dit verzameld wordt. Bespreek dit met de werkgroep en neem dit mee op in jullie actieplan ouderbetrokkenheid.

Communiceer

- Neem voldoende tijd om **het schoolreglement** persoonlijk toe te lichten aan de ouders en geef de Frigofiche van je school mee. Zie hiervoor in deel B op je USB-stick of op te vragen via onderwijs@leuven.be of via LOP Leuven.
- Betrek ook de **begeleiders** van de voor- en naschoolse opvang bij schoolbesprekingen, teamvergaderingen en professionele ontwikkeling afgestemd op de communicatie met ouders.
- **Maak gebruik van de bestaande oudergroepen en de ouderraad.** Probeer samen met hen de drempels te verlagen.
- **Laat de kinderen zelf een rol spelen** tijdens een activiteit: uitnodiging maken, op de dag zelf een taak opnemen, ... Zo komen ouders misschien sneller kijken welke verantwoordelijkheid hun kind opneemt.

- **Leg een archief aan** van ideeën van leerkrachten en ouders over wat werkt om ouders bij de school te betrekken.
- Schoolteams moeten over verschillende strategieën beschikken om met uiteenlopende groepen ouders om te gaan, om zich open te stellen voor ouders met verschillende sociaal-culturele achtergronden en om 'open' met hen te communiceren en samenwerkingsrelaties (met ouders) te ontwikkelen. Informeer voor naschoolse vormingen bij de ouderkoepels en de ondersteunende instanties omschreven in hoofdstuk 5: Inspiratie.

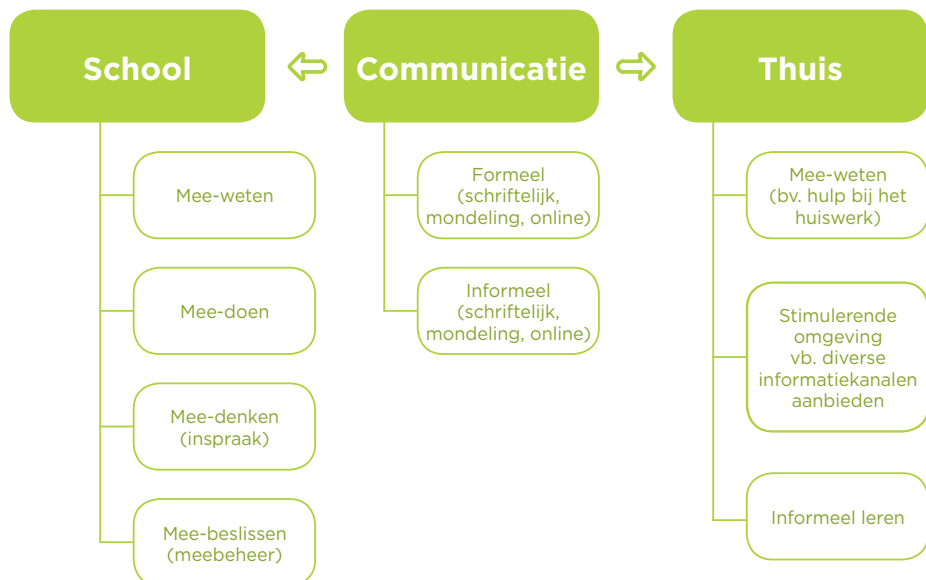
Leg attitudes en verwachtingen vast

- **Kijk als leerkracht kritisch naar je eigen houding** tegenover diversiteit en ouders.
- **Maak komaf met vooroordelen.** Voer een open en eerlijk gesprek met je collega's. In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, zijn kansarme ouders of anderstalige ouders helemaal niet onverschillig voor wat er met hun kind op school gebeurt. Vaak gaat het niet om onwil, maar om onkunde door bepaalde drempels.
- **Zoek overeenkomsten tussen jezelf en de ouders.** Wanneer je gemeenschappelijke doelen vooropstelt, ontwikkel je een meer genuanceerd oog voor verschillen. Leg je focus op wat gemeenschappelijk is: het belang van het kind, de ervaringen in de omgang van het kind, ... Misschien deel je ook zelf ervaring als ouder?
- **Zet als school de stap in de richting van de ouders** om professioneel om te gaan met de verlegenheid of onbekendheid met de situatie. Hoe langer je school wacht of hierover onduidelijk is, hoe meer de kans bestaat op verlies van **vertrouwen** tussen school en ouders.

Communicatie in de praktijk

Op de site van **diversiteit in actie** vind je veel werkvormen die de link tussen je school en thuis kunnen versterken. Tussen deze twee domeinen kunnen ouders op verschillende manieren betrokken zijn bij de school:

www.diversiteitinactie.be/themas/communicatie-met-ouders/

De invloed van verwachtingen tussen ouders en school

Wil je met de ouders en het schoolteam werk maken van de Engagementsverklaring? Gebruik het WIN-WIN-SPEL: een dominospel om de verwachtingen en de engagementen van de ouders en het schoolteam te bespreken. Dit spel is het resultaat van de samenwerking van de drie ouderkoepels en is te vinden op www.ouderbetrokkenheid.be.

Communiceren op basis van gedeelde verantwoordelijkheid én grenzen

De Vries P., *Handboek ouders in de school*, Amersfoort, CPS, 2010

Integratiedienst Stad Gent, ***Van eiland naar wij-land***, Inspiratiegids voor een goede samenwerking tussen ouders en secundaire scholen, 2013. Downloadbaar op www.diversiteitenleren.be

Extra informatie

- www.diversiteitenleren.be
- Provincie Vlaams-Brabant: www.vlaamsbrabant.be/onderwijs-vorming/voor-scholen-en-leerkrachten/vorming-coaching/intercultureel-vormingsaanbod.jsp
- Kruispunt Migratie-Integratie: www.kruispuntmi.be;
www.kruispuntmi.be/thema/gelijke-onderwijskansen
- www.klasse.be/leraren/32175/haal-het-beste-uit-je-multiculturele-klas-11-tips/
- www.meertaligheid.be/thuis/aandeslag
- www.pratenmetelkaar.be/
- www.minderhedenforum.be/changemakers.htm
- *Waarom zijn wij anders?* - boek van Sarah Lanier

Concrete ondersteuning in je communicatie met ouders

Schoolopbouwwerk - Riso Vlaams-Brabant

Eenmeilaan 2 - 3010 Kessel-Lo

016 46 85 13

Nadja.schils@risovlb.be

martina.bagaric@risovlb.be

latifa.elmorabet@risovlb.be

Interculturele medewerkers van de CLB's

Khadija Sabri

VCLB Leuven

K. Van Lotharingenstraat 5

3000 Leuven

0490 64 51 56

khadija.sabri@vclbleuven.be

Sati Soysal

CLB GO! Leuven-Tienen-Landen

Redingenstraat 86 b2

3000 Leuven

016 22 81 95

sati.soysal@g-o.be

Huis van het Nederlands

Provincieplein 1

3010 Leuven

016 26 76 42

Sociale tolkdienst PaSTa

PaSTa staat voor Provinciaal aanbod Sociaal Tolken voor anderstaligen.

PaSTa biedt kwaliteitsvolle sociale tolkhulp ter plaatse aan voor openbare diensten en organisaties uit de welzijnssector in de provincie Vlaams-Brabant. Deze diensten kunnen de sociale tolk aanvragen. Scholen kunnen ook een vorming aanvragen om te leren samenwerken met sociale tolken.

Frieda Feijten, Pasta, 016 26 77 71, frieda.feijten@vlaamsbrabant.be

Telefoontolken

Ba-Bel: www.vlaamsetolkentelefoon.be

In dit deel vind je verwijzingen naar instanties die je inhoudelijk kunnen ondersteunen, interessante websites en verwijzingen naar instanties waarbij je terecht kan voor financiële ondersteuning.

1. Inhoudelijke ondersteuning

• Afdeling onderwijs en scholen stad Leuven

Heb je vragen over ouderbetrokkenheid? Wil je van gedachten wisselen of jouw ideeën voor ouderbetrokkenheid in aanmerking komen voor subsidiëring? Loopt het tijdens de uitvoering van de acties niet zoals je het gepland had? Heb je vragen over de inhoud van deze publicatie? Dan kan je terecht bij

Karin Jacobs
 Stad Leuven
 Afdeling onderwijs en scholen
 Prof. Van Overstraetenplein 1
 3000 Leuven
 016 27 26 17
onderwijs@leuven.be

• Pedagogische begeleidingsdiensten

Vraag ondersteuning van de pedagogische begeleiders van je koepel. Zij werken vraaggericht.

• Ouderkoepels van de verschillende netten

Bij elke ouderkoepel zijn medewerkers actief rond het thema 'diversiteit'. Je kan bij hen terecht met vragen om de samenwerking tussen ouders en school te bevorderen. Ze kunnen instrumenten en inzichten aanreiken om als gelijkwaardige partners de dialoog te optimaliseren. Via hen kan je het label 'oudervriendelijke school' aanvragen.

VCOV
 Interleuvenlaan 15A
 3001 Leuven
 016 38 81 00
www.vcov.be

GO! Ouders
 E. Jacquemainlaan 20
 1000 Brussel
 02 790 92 00
www.g-o.be

KOOGO
 Nederpolder 2
 9000 Gent
 09 269 70 04
www.koogo.be

- **Expertisecentrum Cel Ouderbetrokkenheid**

Vanuit het eCOB kan je ondersteuning krijgen om te groeien tot een oudervriendelijke school.

Vorming oudercontact: <http://vorming.ouderbetrokkenheid.be/>

Deze vorming laat je in groep nadenken over het oudercontact op school. De vorming en de handleiding zijn zo uitgewerkt dat een groep ouders hier zelf mee aan de slag kan, er is geen externe begeleiding nodig. Eén ouder neemt de begeleidersrol op zich en loopt het draaiboek vooraf door.

- **Centrum voor LeerlingBegeleiding**

Je CLB kan mee nadenken over de inhoud en de uitwerking van je acties naar ouders. De medewerkers kunnen ook mensen en diensten aanbrengen om mee samen te werken. Je kan je CLB-medewerker vragen zelf thema's aan te brengen in een oudergroep. Dat kan bijvoorbeeld gaan over hoe het onderwijs in elkaar zit, keuzes die ouders en kinderen maken, wie kan helpen bij problemen, ...

In de CLB's werken ook interculturele medewerkers. Je kan een beroep op hen doen om mee na te denken over acties om ouders te bereiken en hoe je kan tewerk gaan. Zij geven tips over wat aanslaat bij de ouders, manieren van communicatie met de ouders, (sub)culturele achtergronden, het inschakelen van een tolk, ...

VCLB Leuven

K. Van Lotharingenstraat 5

3000 Leuven

016 28 24 00

www.vclbleuven.be

CLB GO!

Redingenstraat 86 b 2

3000 Leuven

016 22 81 95

www.schoolweb.rago.be/clb/leuven

- **Riso Vlaams-Brabant (Regionaal Instituut SamenlevingsOpbouw) – schoolopbouwwerk**

Bij Riso Vlaams-Brabant kan je terecht voor navorming over taal en meertaligheid, ouderbetrokkenheid en communicatie, huiswerkbeleid. Riso werkt met zowel schoolteams als oudergroepen. Schoolteams kunnen op deze manier kennismaken met het hoe en waarom van verschillende werkvormen en de impact ervan op ouders. Ouders worden via vorming meer vertrouwd gemaakt met het basisonderwijs, schoolse ondersteuning en de ontwikkeling van kinderen. Op vraag van scholen kan Riso voor langere tijd aan de slag met ouders en school in de vorm van projectwerking.

Riso Vlaams-Brabant - Schoolopbouwwerk:

Nadja Schils en Martina Bagaric

Eenmeilaan 2

3010 Kessel-Lo

016 46 85 13

www.risovlb.be

- **Lokaal Overlegplatform: LOP**

Het LOP probeert alle leerlingen gelijke kansen te bieden om te leren en zich te ontwikkelen. De organisatie gaat elke vorm van uitsluiting, discriminatie en sociale scheiding tegen. Dat doet het LOP door alle onderwijsverstrekkers uit de regio én een breed gamma van lokale organisaties te verzamelen die van zeer nabij geconfronteerd worden met (on)gelijke kansen binnen het onderwijs.

Daarnaast onderzoekt en analyseert het LOP de lokale situatie van de gelijke onderwijskansen, het adviseert zowel op lokaal, provinciaal als gewestelijk vlak, het bemiddelt in het kader van de doorverwijzing van een leerling en zoekt mee naar de beste oplossing voor de leerling in kwestie. Tot slot ondersteunt het LOP door goede praktijkvoorbeelden door te geven en instrumenten te ontwikkelen om het inschrijvingsrecht mee helpen te realiseren.

Goede praktijken uit de LOP's:

http://www.ond.vlaanderen.be/gok/lop/files/praktijkvoorbeelden_LOP.pdf

LOP Leuven BaO ontwikkelde met de WG Kosten:

- Een frigofiche
- Kostenwijzers voor ouders rond een aantal thema's
- Een Quiz voor leerkrachten

Ga naar www.lop.be /Leuven BaO kijk bij: kosten op school en brochures

• **Dienst diversiteit en gelijke kansen stad Leuven**

De dienst diversiteit en gelijke kansen stad Leuven werkt aan openheid en solidariteit. Ze bouwt mee aan een duurzame, rechtvaardige wereld waarin mensen gelijk en verscheiden zijn. Een interessant aanbod voor scholen zijn de interculturele workshops 'Wereldkleur': www.wereldkleur.be.

Wereldkleur is een deelwerking van de dienst diversiteit en gelijke kansen, waarin een bonte groep vrouwen en mannen uit Leuven, afkomstig uit alle hoeken van de wereld, workshops geven op maat van Vlaamse scholen en organisaties. De belangrijkste troeven zijn ervaringen, competenties en achtergrond uit ieders land van herkomst. Je interesse wordt gewekt door unieke activiteiten, verhalen en workshops in vlot Nederlands. Er wordt gewerkt op een kwaliteitsvolle manier aan een positieve en actieve invulling van interculturele dialoog en wederzijdse beeldvorming.

- **Scholengemeenschap Katholieke Basisscholen Leuven**

De Scholengemeenschap Katholieke Basisscholen Leuven (SKBL) heeft voor zijn directies en zorgcoördinatoren een database ontworpen waarin ze praktische informatie vinden over organisaties en diensten die zich richten op:

- Vrijtijdsbesteding
- Vakantiewerkingen
- Sportorganisaties en -diensten
- Huiswerkbegeleidingsinitiatieven
- Thuisbegeleidingsdiensten en gezinsbegeleiding (opvoedingsondersteuning/financiële ondersteuning)
- Aanbod oudergroepen (multiculturele projecten)
- Integratiediensten
- Crisismeldpunten, crisisopvang
- Tolkdiensten
- Initiatieven stad zomerschool, buddyprojecten, ...

Doelgroepen: kleuter-, lagere school, (secundaire school).

Met focus op kansarmen en anderstalige kinderen.

Doel: een goed beeld geven van organisaties en initiatieven die ouders en kinderen kunnen ondersteunen.

In de database staan samenwerkingsverbanden tussen de scholen van SKBL en de diensten. Zo kan je contact opnemen met een school om te polsen naar hun ervaringen met deze dienst of organisatie.

Deze database bevat geen instanties en organisaties die hulpverlening bieden voor complexere problemen, dus geen logopedisten of revalidatiecentra. Daarvoor is altijd een tussenkomst van het CLB vereist.

Goele Grobben
stafmedewerker SKBL
goele.grobben@skbl.be
016 23 77 62

- **Het Huis van het Nederlands**

Het Huis van het Nederlands geeft ondersteuning en vormingen over schriftelijke en mondelinge communicatie. Elk onderdeel duurt ongeveer 1 uur.

Het Huis van het Nederlands
Provincieplein 1
3010 Leuven
016 26 76 42
www.vlaams-brabant.be

- **De Opvoedingswinkel**

In de Opvoedingswinkel kan je terecht met alle vragen over opvoedingsondersteuning.

Leerkrachten kunnen ouders doorverwijzen voor informatie- en adviesgesprekken. Op vraag kan de Opvoedingswinkel een groep ouders begeleiden rond een opvoedingsthema. Ook heeft de Opvoedingswinkel een hele reeks boeken over opvoedingsthema's, die je kan lenen.

De Opvoedingswinkel – Huis van het Kind
Savoyestraat 4
3000 Leuven
0473 42 54 91
opvoedingswinkel@huisvanhetkindleuven.be

Voor extra toelichting van hun aanbod rond workshops kan je terecht bij de digitale voorbeelden in deel B op je USB-stick.

2. Interessante websites

- **Onderwijs Vlaanderen: Gids voor ouders**

<http://www.ond.vlaanderen.be/gidsvoorouders/>

In de Gids voor de ouders (als pdf te downloaden op de site) van het Agentschap voor Onderwijsdiensten vind je antwoorden op 113 vragen, zoals: Moet mijn kleuter elke dag naar school? Wat is inclusief onderwijs (ION)? Hoe gebeurt een inschrijving in een school concreet? Kan mijn kind ook thuis les volgen? Moet een school vóór en na de schooluren opvang voorzien?

- **Onthaalbeleid:**

<http://vorming.ouderbetrokkenheid.be/> (Kies bij visieteksten voor 'Onthaal'.)

<http://pdf.klasse.be/KVO/KVO156/KVO156.pdf>

<http://www.meertaligheid.be/thuis/aandeslag>

- **Pictogrammenwoordenboekje:**

<http://www.pratenmetelkaar.be/>

Deze site reikt hulpmiddelen aan om de schriftelijke communicatie met ouders en kinderen te verbeteren. Je vindt er meer dan 100 pictogrammen en vaak ook een vertaling in 11 talen. Ook handig zijn de voorbeelden van standaard schoolbrieven (oudercontacten, infoavonden, sportactiviteit, uitstap).

- **www.wereldkleur.be**

Informatie over interculturele workshops die door Leuvense organisaties worden gegeven.

- **www.armoede-in-zicht.be**

Een databank van allerlei materialen om in de klas en met het team rond armoede te werken.

- **www.vmc.be/toolbox**

Een ideeënbank met tips om te werken aan diversiteit. De toolbox bevat instrumenten, methodieken, praktijkvoorbeelden.

- **www.school-ecole-plus.be**

Dit platform voor school zonder uitsluiting bevat een databank met literatuur, lesmateriaal en goede praktijkvoorbeelden volgens een aantal thema's zoals relatie school-ouders-buurt en brede school.

- **Kosten:**

www.ond.vlaanderen.be/schoolkosten

www.vlaams-netwerk-armoede.be

www.welzijnsnet.org/wp (schulden op school vzw)

Publicaties over kosten:

‘Iedereen gelijke kansen op school? Dat denken zij ervan.’ – Unicef

Maak je sterk tegen armoede op school – stappenplan voor een beter armoedebeleid op school – Netwerk tegen armoede

Voor het secundair onderwijs

De inspiratiegids Van eiland naar wij-land. Inspiratiegids voor een goede samenwerking tussen ouders en secundaire scholen stelt een partnerschapsmodel voor met drie actoren: ouders - school - leerling. In deze ménage à trois is de school de initiatiefnemer om de samenwerking vlot te laten verlopen, het eigen referentiekader in vraag te stellen en vooral de drempel te verlagen voor kwetsbare groepen in de samenleving. Een van de uitdagingen is hoe het hele schoolteam ‘omgaan met diversiteit’ tot zijn kernopdrachten kan maken.

http://www.diversiteitenleren.be/sites/default/files/Van_Eiland_Naar_Wij-land_0.pdf

3. Financiële ondersteuning

- Vanuit **Koning Boudewijnstichting** komt regelmatig een projectoproep. Op www.kbs-frb.be kun je je inschrijven op hun nieuwsbrief.
- Bij **stad Leuven - afdeling onderwijs en scholen** kan je een aanvraag indienen voor subsidies rond ouderbetrokkenheid: <http://www.leuven.be/leven/onderwijs/thuis-op-school/>
- **Leuven Fonds ter Bestrijding van Kinderarmoede (LFBK)** - bij OCMW Leuven kan je een aanvraag indienen http://www.ocmw-leuven.be/Leuven_Fonds_ter_Bestrijding_van_Kinderarmoede.html

Boerave A., Van Rijn M., Werken aan ouderbetrokkenheid op school: 7 dimensies als leidraad voor succesvolle aanpak. Welwijs, jg. 21, nr. 2, 2010

Booijink M., *Terug naar de basis: mogelijkheden voor het verbeteren van de communicatie tussen leerkrachten en allochtone ouders in het PO.* Geraadpleegd via www.kpcgroep.nl, 2007.

Centrum Maatschappelijke Ontwikkeling Gelderland, *Ouderbetrokkenheid thuis: sleutel voor schoolsucces. Over de invloed van ouders op het schoolsucces van hun kind en de rol van (voor)schoolse voorzieningen.* Spectrum, 2007.

Deklerck J., Verdonck E., *De preventiepiramide – preventie van probleemgedrag in het onderwijs,* Leuven, Acco, 2010.

De Mets J., *Samen school maken, allochtone ouders op school. Studiedag voor de verspreiding van de deskundigheid opgedaan op het terrein. Koning Boudewijnstichting, 2005. Download: www.kbsfrb.be/publication.aspx?id=294867&langtype=2067*

De Vries P., *Handboek ouders in de school. Amersfoort, CPS, 2010.*

Dienst Beroepsopleiding, Departement Onderwijs en Vorming, Brussel. *OMIG, ouderbetrokkenheid – ouderparticipatie.*
Download: www.ond.vlaanderen.be/dbo/projecten/projecten_OMIG.htm

Diva, www.diversiteitinactie.be.

Epstein J.L. et al., *School, family and community partnerships: your handbook for action,* Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Ernalsteen V., *Brede schOUDERS: een werkboek.* Gent, Steunpunt Intercultureel Onderwijs, Universiteit Gent, 2002.

Flengte E., *Ouderbetrokkenheid bij school ontstaat niet vanzelf.* Almere, Vereniging voor Openbaar Onderwijs, 2007.

Hoffman E., *Interculturele gespreksvoering: theorie en praktijk van het TOPOI-model.* Houten, Bohn Stafleu Van Loghum, 2006.

Integratiedienst Stad Gent, 2013, *Van eiland naar wij-land, Inspiratiegids voor een goede samenwerking tussen ouders en secundaire scholen.*

Download: www.diversiteitenleren.be

JSO expertisecentrum voor Jeugd, Samenleving en Opvoeding. *In 10 stappen dichter bij elkaar: stappenplan ouderbetrokkenheid. Praktische handleiding voor scholen die de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs willen vergroten.* JSO expertisecentrum voor Jeugd, samenleving en opvoeding, Gouda. Stappenplan en bijlagen zijn beschikbaar op www.jsso.nl

Jacobs K., *Ouders warm onthalen op school: een realiteit of utopie? Een instrument als hulpmiddel voor het uitschrijven van een warm onthaalbeleid op Vlaamse scholen. Scriptie KHLeuven, 2013.*

Koning Boudewijnstichting, 2014, *Ouders uit kansarme milieus aan het woord over zorg en onderwijs voor jonge kinderen. Rapport, Koning Boudewijnstichting, 2013.*

Koning Boudewijnstichting, Roose I., Pulinx R., Van Avermaet P., *Kleine kinderen, grote kansen. Hoe kleuterleraren leren omgaan met armoede en ongelijkheid.*

Kotter, J. *Leiderschap bij verandering.* Den Haag, Sdu Uitgevers, 1998.

Kruispunt Migratie-Integratie, *Een werkkader Ouderbetrokkenheid: naar een krachtige samenwerking tussen ouder en school. Kruispunt Migratie-Integratie, Expertisecentrum voor Vlaanderen-Brussel, 2012. www.kruispuntmi.be*

Lombaerts, A. *Samen over de meet. De TIST als startschot voor een taalvaardigheidstraject.* Leuven, Centrum voor Taal en Onderwijs, KULeuven, 2006.

Lop Menen, *Inspiratieboek. Communicatie tussen ouders en school, in het kader van het Gelijke Onderwijskansenbeleid.* Lop BaO Menen, lokaal overlegplatform voor het basisonderwijs van Menen, 2005.

Netwerk tegen armoede, Brys K., *Brochure: Maak je sterk tegen armoede op school. Stappenplan voor een beter armoedebeleid op school.* Brussel. Download: www.netwerktegenarmoede.be

Provincie Limburg, *Werkmap Welbevinden op school. Samen werk maken van meer welbevinden in de klas en op school.* Dienst Welzijn en Gezondheid Provincie Limburg, Cego Publishers, 2006.

Stad Turnhout, Raeymaekers K., Van de Maele M., *Kleuterparticipatie = ouderparticipatie, brochure goede praktijkvoorbeelden.* Cel onderwijs stad Turnhout en LOP Turnhout, 2008.

Stad Leuven 2011, *Beleidsplan etnisch-culturele diversiteit 2012-2014 stad Leuven,* 2011.

Stad Leuven, *bestuursnota 2013-2018*

Samaey S. en Vettenburg N., 2007

Eindrapport: Ontwikkeling van een instrument "Betrokkenheid van ouders bij het onderwijs." Onuitgegeven onderzoeksrapport Universiteit Gent, faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, vakgroep sociale agogiek.

Smit F., 2012, *Ouders en school. Succesfactoren voor betrokkenheid.* SWP Amsterdam, 2012

Steunpunt GOK, *Breed evalueren.* Visietekst. Steunpunt GOK.

Download: www.steunpuntgok.be/downloads/visietekst_breed_evalueren.pdf

Unicef, 2012, *Iedereen gelijke kansen op school? Dat denken zij ervan. Het perspectief van maatschappelijke kwetsbare kinderen en jongeren in het onderwijsdebat.* Unicef België, 2012.

VLOR, *Advies over participatie op school, Wijs beleid door overleg.* VLOR, Vlaamse onderwijsraad, 2011. www.vlor.be

VLOR, Vlaamse Onderwijsraad, *Gezin en school. De kloof voorbij, de grens gezet? Een probleemverkenning van de Vlaamse Onderwijsraad.* Acco 2011

Vormingplus Citizenne, *Brochure: Ouderparticipatie werkt! Een inspiratiegids om waarderend aan de slag te gaan met ouders.* Download: www.citizenne.be

Meer dan 500 ouders aan het woord over ouderbetrokkenheid op hun school

Resultaten van de bevraging van GO! ouders, KOOGO en VCOV in voorjaar 2014

... 537 ouders in ouderwerkings de bevraging invulden?

... bijna de helft van de ouderwerkings vindt dat de ouderbetrokkenheid op school de voorbije 5 jaar verhoogd is?

Wist je dat ...

... ouderwerkings alle activiteiten rond ouderbetrokkenheid minder succesvoller inschatten dan de directies?

... er ook een uitgebreider verslag is van de resultaten? Bekijk het op www.ouderbetrokkenheid.be

De belangrijkste vaststellingen op een rijtje

Welk soort ouderwerking

- 257 ouderwerkings
- 226 ouderraad
- 16 vriendenkring
- 15 'andere'

Meest voorkomende activiteiten met en voor ouders

- Oudercontacten
- Organisatie van feesten, klusjes
- Helpende handen
- Infomomenten

Minst voorkomende activiteiten met en voor ouders

- Contactouders
- Huisbezoeken
- Vertalingen voor ouders

Meest succesvolle activiteiten met en voor ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Oudercontact • Organisatie van feestelijkheden • Helpende handen • Infomomenten
Minst succesvolle activiteiten met en voor ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Inschakeling van externen • Vertalingen voor ouders • Huisbezoeken
Succesfactoren voor ouderbetrokkenheid	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet en enthousiasme • Goede samenwerking • Voor moeilijk bereikbare ouders: persoonlijk contact
Knelpunten bij ouderbetrokkenheid	<ul style="list-style-type: none"> • Niet kunnen bereiken • Tijdsgebrek • Voor moeilijk bereikbare ouders: interesse en motivatie
Prioriteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren van de communicatie ouder - school • Organiseren van laagdrempelige activiteiten • Verbeteren van de doorstroom van informatie
Uitspraken: ouderbetrokkenheid ...	<ul style="list-style-type: none"> • ... verhoogt het wederzijds respect en begrip • ... draagt bij tot een positieve uitstraling van de school • ... verhoogt het welbevinden bij ouders
Vergelijking met 2009	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantal ouderraden en schoolraden is toegenomen • Schoolpoortcontacten en huisbezoeken worden minder georganiseerd • Het organiseren van activiteiten voor specifieke groepen ouders steeg sterk • De meest activiteiten vindt men nu wat succesvoller, schoolpoortcontacten en activiteiten naar specifieke groepen ouders vindt men nu veel succesvoller • De prioriteiten om rond te werken blijven dezelfde

Het volledige rapport is te downloaden op www.ouderbetrokkenheid.be

Meer dan 500 directies aan het woord over ouderbetrokkenheid op hun school

Resultaten van de bevraging van GO! ouders, KOOGO en VCOV in voorjaar 2014

De belangrijkste vaststellingen op een rijtje

Welk soort ouderwerking	<ul style="list-style-type: none"> • 256 ouderwerkings • 191 ouderraad • 33 vriendenkring • 18 'andere'
Meest voorkomende activiteiten met en voor ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Oudercontact • Infomomenten • Organiseren van feestelijkheden
Minst voorkomende activiteiten met en voor ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Contactouders • Inschakeling externen • Huisbezoeken

Meest succesvolle activiteiten met en voor ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Oudercontact • Openklasdag • Schoolpoortcontacten • Organisatie van feestelijkheden
Minst succesvolle activiteiten met en voor ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Specifieke activiteiten voor bepaalde groepen • Contactouders • Vertalingen • Inschakeling van externen
Succesfactoren voor ouderbetrokkenheid	<ul style="list-style-type: none"> • Goede communicatie • Onthaalbeleid • Inzet en enthousiasme • Voor moeilijk bereikbare ouders: persoonlijk contact
Knelpunten bij ouderbetrokkenheid	<ul style="list-style-type: none"> • Anderstaligheid • Niet kunnen bereiken • Voor moeilijk bereikbare ouders: taal
Prioriteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren van de communicatie ouders - school • Verbeteren van de doorstroom van informatie • Organiseren van laagdrempelige vormen van ouderbetrokkenheid
Uitspraken: ouderbetrokkenheid ...	<ul style="list-style-type: none"> • ... verhoogt het wederzijds respect en begrip • ... verhoogt het welbevinden bij de ouders • ... draagt bij tot een positieve uitstraling van de school
Vergelijking met 2009	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantal ouderraden en schoolraden is toegenomen • Schoolpoortcontacten en huisbezoeken worden minder georganiseerd • Het organiseren van activiteiten voor specifieke groepen ouders steeg sterk • De meeste activiteiten vindt men nu wat succesvoller, schoolpoortcontacten en activiteiten voor specifieke groepen ouders vindt men nu veel succesvoller

Het volledige rapport is te downloaden op www.ouderbetrokkenheid.be

Wat maakt het verschil?

Ouders over succesvolle ouderbetrokkenheid

"De directie en leerkrachten zijn heel gemakkelijk bereikbaar. Dit hoeft niet altijd op één georganiseerd moment maar kan zowel net voor schoolaanvang of 's avonds. De school is ook niet te groot waardoor het persoonlijk contact nog altijd primeert."

"Doordat de ouders betrokken worden bij de schoolactiviteiten geeft dit een extra dimensie aan de school. Ouders en school worden zo meer 1 met mekaar."

"Zeer actieve groep van ouders die tal van activiteiten/initiatieven doen. Open geest binnen schoolbestuur om steeds in dialoog te gaan en te werken aan een samenwerking en doorgedreven communicatie. Onze school ontving vorig jaar ook een label van oudervriendelijke school."

"We vinden de luisterbereidheid (vooral) van de directie van groot belang. Zij respecteren de ouders en zien hen als echte participanten. In de vergaderingen van de ouderraad wordt regelmatig de mening van de ouders gevraagd over verschillende onderwerpen van het schoolleven. We zien ook dat er rekening gehouden wordt met vragen, suggesties, opmerkingen, enz. van de ouders."

"Laagdrempelig. Er is een coördinator op school die gemakkelijk te bereiken is. Hij staat iedere morgen aan de poort. Men kan dus altijd een praatje met hem maken. De directeur kan ook gemakkelijk gecontacteerd worden. Via smartschool kan men tevens contact opnemen met alle leerkrachten."

"De combinatie van een schitterende, bereikbare, betrokken directeur en enthousiaste, graag meewerkende, meedenkende, mee-organiserende ouders + een ouderwerking met vele jaren ervaring die goed en zorgvuldig doorgegeven wordt."

"Er wordt gewerkt met verschillende werkgroepen. Zij bereiken elk ook andere ouders. Zo geraken meer mensen betrokken. Er zijn ook activiteiten die de hele buurt betrekken bij het evenement."

Wat maakt het verschil?

Directies over succesvolle ouderbetrokkenheid

- "een goed werkend oudercomité dat probeert tolk te zijn van de noden/vragen van de ouders
- een sterke voorzitter en secretaris in het oudercomité
- de zeer laagdrempeligheid van de school: in een kleine plattelandschool kent iedereen iedereen wat de communicatie vergemakkelijkt
- de vele waardevolle informele contacten binnen en buiten de school(uren)"

"Door de goede relatie tussen directie en het oudercomité. Er wordt open gecommuniceerd en in overleg met elkaar worden er dingen beslist. Ook het feit dat de ondernomen acties zichtbaar resultaat geven en er een verbetering in de schoolwerking door is. En dat er een wisselwerking ontstaan is doordat ik als directeur de brug speel tussen de voorstellen of ideeën van het team."

"Een goede ouderbetrokkenheid maakt dat ouders de stap naar school gemakkelijk zetten en de school als een partner tot samenwerken zien. Ouders en school begeleiden op die manier succesvol de schoolloopbaan van het kind."

"Elke ouder mag 's morgens bij de kring aanwezig zijn. Oudervergaderingen waar bij de werkgroepen samen nieuwe ideeën bedenken. Pedagogische avonden i.v.m. visie van de school. Pluishuis: ontmoetingsplaats voor ouders waar thee en koffie kan gedronken worden, uitwisselen van kledij en kaffen van boeken voor de schoolbibliotheek. Wekelijks forum afsluiting van de week samen met ouders . Babbeltjes in de schooltuin..."

"Een open communicatie is hierin heel erg belangrijk. Wederzijdse meldingen moeten gezien worden als een meerwaarde binnen de werking, en niet als een bedreiging. De grote inzet van ouders in verband met de werking zorgt ervoor dat de school ook extra inzet op medewerking van de ouders. Ouders die werken buiten het onderwijs, kunnen vanuit hun eigen professionele kijk ook een grote meerwaarde betekenen voor de school."

